Tyytyväinen kissanpentu, onnellinen omistaja

Jaana Pohjola
ELÄINKOULUTUS.FI

Jaana Pohjola on eläinten käyttäytymisneuvoja (MSc, BSc), joka ylläpitää **elainkoulutus.fi-**sivustoa. Sivustolla on tarjolla verkkokursseja, luentoja sekä VIP-jäsenyys, joka pitää sisällään laajaan kissa-aiheisen tietopankin. Sivustolla on runsaasti artikkeleita ja videoita eläinlähtöisestä kouluttamisesta (koirat, kissat, hevoset) sekä sujuvasta arjesta lemmikin kanssa. Sivustolta ja tästä oppaasta saat eväitä elämän alkutaipaleelle kissanpentusi kanssa!

SISÄLTÖ

3 Kissanpennun kotiuttaminen
3 Kissan kestävä asunto

4 Pennun sosiaalistaminen ja ympäristöoppi
4 Tutustuminen perheen muihin lemmikkeihin
5 Mitä jos pentu pelästyy?

5 Pennun elämää
5 Leikki ja pureminen
6 Raapiminen ja kiipeily
7 Lepo
7 Hiekkalaatikkokäyttäytyminen

8 Sujuva arki
8 Palkkiomerkki
9 Luoksetulo
9 Käsittelyharjoitukset
10 Kuljetusboksi
10 Ulkoilu ja valjaisiin totuttaminen
11 Mitä jos pentu on tuhma?

12 Tekemistä pennuille
12 Virikkeet
13 Leikki
13 Temppukoulutus

14 Lopuksi

© Jaana Pohjola ja Petra Saarman 2022

Kissanpennun kotiuttaminen

Kissanpennun kotiutuminen kestää päivistä viikkoihin kissan luonteesta riippuen. Aluksi pentu todennäköisesti käyttäytyy eri tavalla kuin edellisessä kodissaan, kunnes se pikkuhiljaa tottuu uuteen kotiinsa ja sen tapoihin. Koska pennun erottaminen sen sisaruksista ja emostaan on sen siihenastisen elämän suurin kriisi, on kriisin aiheuttaman stressin lieventymiselle annettava aikaa. Pentua ei tule prässätä ihmisen seuralla ja käsittelyllä, vaan sen annetaan tutustua rauhassa omaan tahtiin asuntoon ja muihin siellä eläviin ihmisiin ja lemmikkeihin. Mikäli taloudessa on muita eläimiä, on pennulle reilumpaa pitää ne aluksi erillään sieltä, missä pentu viettää suurimman osan ajastaan.

Vieraita ei kannata heti kutsua tutustumaan uuteen perheenjäseneen. Kun pentu pikkuhiljaa rentoutuu uudessa kodissaan, se alkaa hakeutua ihmisen seuraan yhä enemmän. Aluksi seuraa voi tarjota leikin ja ruokaan liittyvien aktiviteettien parissa. Tämä on tärkeää turvallisen suhteen luomiseksi, olethan kissasi tärkein ihminen maailmassa nyt ja aina. Älä jätä kissaa yksin pian kotiutumisen jälkeen, myös kissa tarvitsee totuttelua yksinoloon.

Kissan kestävä asunto ja kissan tarpeet

Kissa on aktiivinen lemmikki, jolle mahdollisuus kolmiulotteiseen tilankäyttöön on välttämätöntä. Asunto kannattaakin valmistella ennen kissan tuloa sille turvalliseksi ja siirtää mahdolliset arvotavarat syrjään kissan ulottuvilta. On selvää että kissa toteuttaa itseään sille luontaisella tavalla kiipeilemällä ja raapimalla, eikä tätä tarvetta vastaan kannata taistella. Siksi kissalle tulee järjestää mahdollisuuksia toteuttaa itseään sopivalla tavalla eri puolilla asuntoa. Ihmisen hankalaksi kokemat käytökset eivät häviä rankaisemalla, vaan ne tulee lempeästi ohjata sallittuihin kohteisiin.

Kissan vessa sekä juoma- ja ruokapaikat kannattaa sijoittaa erilleen toisistaan. Kissat toimittavat mielellään nämä tarpeensa eri paikoissa. Erityisesti koska kissat ovat usein huonoja juomaan, on edellä mainitun seikan huomioiminen tärkeää - kissojen tiedetään juovan paremmin, kun ruoka- ja vesiastiat eivät ole sijoiteltuina vierekkäin.

© Jaana Pohjola ja Petra Saarman 2022

Pennun sosiaalistaminen ja ympäristöoppi

Kissan paras sosiaalistamiskausi on hyvin pienenä, vain 2-7 viikon ikäisenä. Siksi pennun syntymäkodilla onkin suuri merkitys sen tulevaisuuden kannalta. Kun pentu saapuu uuteen kotiinsa 14 viikon ikäisenä, on sosiaalistamista hyvä jatkaa heti kotiutumisen jälkeen. Sosiaalistamisen kuuluu olla mukavaa, mutta siihen kannattaa suhtautua vakavasti - mitä paremmin totuttautuminen uusiin asioihin on tehty, sitä sujuvampaa on yhteiselo tämän pitkäikäisen lemmikin kanssa. Huolellinen sosiaalistaminen ennaltaehkäisee tehokkaasti arkuutta ja pelkotiloja ja näiden seurauksena syntyvää stressiä. Jos kissa on jo varttuneempi, onnistuu sosiaalistaminen tällöinkin, se vain vie pitemmän aikaa kuin pikkupennun kanssa.

Sosiaalistamiskausi hyödynnetään parhaiten, kun sen aikana pennulle tarjotaan positiivisia kokemuksia asioista, joita se tulee normaalissa elämässään kohtaamaan. Pennun tutustuessa uusiin asioihin, on kaiken keskiössä turvallisuuden tunne. Siksi onkin hyvä aina varmistaa, että kissalla on mahdollisuus tarkkailla tilannetta riittävän etäältä (myös korkealta ja/tai piilosta) ja toisaalta myös mahdollisuus lähestyä uutta asiaa omaan tahtiinsa.

Esimerkiksi seuraaviin asioihin kissa olisi hyvä totuttaa:

- imurin ja muiden kodinkoneiden äänet
- ovikello
- muut lemmikit
- vieraat aikuiset ja lapset
- turvallinen, valvottu ulkoilu
- kuljetuskoppa
- autoilu
- uudet ympäristöt kuten eläinlääkärin vastaanotto

Useimmat kissanpennut ovat hyvin uteliaita ja tulevat mielellään tutustumaan uusiin asioihin, kun ne ensin ovat saaneet rauhassa todeta tilanteen turvalliseksi. Kun pentu lähestyy omaehtoisesti esimerkiksi kylään tulleita vieraita, voivat vieraat leikittää sitä ja tarjota sille makupaloja. Kissapentua lapsiin tutustuttaessa on turvallisuus aina aikuisen vastuulla - lopputulos voi olla molemminpuolin hyvin ikävä, mikäli tilanne eskaloituu kissan hyökkäykseen.

Tutustuminen perheen muihin lemmikkeihin

Muihin eläimiin kissaa sosiaalistaessa ei kiirehtiminen yleensä auta. Joskus nopeakin tutustuttaminen voi onnistua, mutta turhia riskejä on kuitenkin syytä välttää - välejä on hankala korjata, mikäli ne ensikohtaamisessa pääsevät tulehtumaan! Niinkuin kaikessa muussakin sosiaalistamisessa, on turvallisuuden tunne tässäkin kaiken A ja O. Eläimiä ei siis kannata väkisin tuoda yhteen vaan antaa prosessille aikaa.

© Jaana Pohjola ja Petra Saarman 2022

Talouden lemmikkejä voi tutustuttaa toisiinsa asteittain niin, että ne elävät aluksi eri osissa asuntoa ja kun puolia vaihdetaan, ne pääsevät tutustumaan toistensa hajuihin. Jo tällöin voi uusiin hajuihin yhdistää positiivisia mielikuvia leikin ja ruuan avulla. Kun toisen eläimen hajuihin on tutustuttu muutamia kertoja, voidaan lemmikit päästää tutustumaan toisiinsa esimerkiksi verkon läpi. Jälleen mahdollisuus poistua tilanteesta on tärkeää varmistaa. Kun tutustuttaminen on edennyt siihen pisteeseen, että molemmat osapuolet ovat rentoja toisen läsnäollessa, voidaan lemmikit päästää oleilemaan samaan tilaan ja jatkamaan yhteiselon harjoittelua levollisin mielin.

Mitä jos pentu pelästyy?

Jos kissanpentusi säikähtää sosiaalistamisen yhteydessä jotakin, palaa kyseiseen asiaan tutustuttamisessa takaisin lähtöruutuun. Vaikka joudutkin ottamaan ympäristöopissa takapakkia, ei peli ole menetetty vaan säikähdys on vielä häivytettävissä pennun mielestä.

Tee uusi tutustumistilanne kissalle mahdollisimman helpoksi ja yhdistä pelottavan asian läsnäoloon pentusi mielestä miellyttäviä asioita kuten makupaloja, leikkiä tai hellittelyä. Muista että kissalla tulee aina olla mahdollisuus poistua tilanteesta. Järjestä lyhyitä harjoitustuokioita ja varmista, että kissa pysyy rentona. Voit edesauttaa tätä säätelemällä etäisyyttä pelottavaan asiaan ja toisaalta karsimalla siitä pelottavia elementtejä kuten imurista äänen tai kuljetusboksista sen mahdollisen kannen. Jos kissasi on säikähtänyt ihmistä, varmista että seuraava kohtaaminen tapahtuu kissan ehdoilla ja että vieras ihminen noudattaa harjoituksessa hänelle annettuja ohjeita.

Muista, että myös lepo on tärkeä osa sosiaalistamista!
Tällöin uusi tieto ja opitut asiat tallentuvat pennun pitkäkestoiseen muistiin.

Pennun elämää

Leikki ja pureminen

Leikkiminen on tärkeä osa kissan elämää ja hyvinvointia. Jo pikkupentuna kissa on iästään huolimatta täysverinen metsästäjä ja oman ruuan "saalistaminen" tuottaa sille suurta mielihyvää. Yleensä kissa on sitä halukkaampi leikkimään, mitä nälkäisempi se on ja siksi leikkituokiot kannattaakin ajoittaa aikaan ennen ruokintaa. Mitä vähäisempi on kissan ruokahalu, sitä pienemmällä lelulla se mielellään leikkii. On hyvin yksilöllistä millaisista leluista kissa pitää - kun mieluinen lelu on löytynyt, kannattaa siitä pitää kiinni, sillä kissa on hyvin saalisuskollinen.

Nuoren kissan leikki voi äityä toisinaan rajuksi ja kuten muillekin eläinlapsille, on sillekin luontaista tutustua maailmaan suullaan ja hampaillaan. Tästä ihmisen kannalta kiusallisesta toiminnasta pääsee aikanaan eroon, kun käytöstä ei vahvista huomioimalla sitä ja toisaalta kun pennulle tarjoaa päivittäin riittävästi mahdollisuuksia toteuttaa vauhdikkaita leikkejään sallituilla tavoilla. Muista, ettei

© Jaana Pohjola ja Petra Saarman 2022

kissanpentua kannata koskaan leikittää käsillä tai jaloilla - päinvastoin pennun hyökätessä kättä tai jalkaa kohden, on sen hyvä passivoitua veltoksi valahtamalla. Tällöin mielenkiinto leikkiin yleensä lopahtaa.

Yksinkertaisia leikkejä kissan kanssa leikittäväksi ovat esimerkiksi nouto- ja jahtaamisleikit. Kissalle on luontaista tuoda asioita ihmisen näytille ja jos tähän taipumusta ilmenee, on noutoleikki helppo rakentaa tätä käytöstä vahvistaen. Koska kaikki liikkuva kiinnostaa kissaa, voi leikki olla yksinkertaisimmillaan esimerkiksi ruokanappuloiden heittelemistä. Tällaisessa leikissä yhdistyy useampi saalistuskäyttäytymisketjun osa ja leikillä saa kissaan helposti myös liikettä aikaiseksi. Nappuloiden arvo saalistuksen kohteena säilyy, kun nappulaa ei ole muutoin vapaasti saatavilla. Monet kissat nauttivat myös laservalon jahtaamisesta, mutta tämä leikki voi kuormittaa kissaa huomattavasti, mikäli leikki ei riittävän usein pääty saaliin kiinni saamisen ja syömiseen. Laserleikkiin kannattaakin siis yhdistää jokin ruokavirike kiinni otettavaksi.

Kissapentu lähtee yleensä helposti leikkiin mukaan ja tätä ominaisuutta kannattaa sen kanssa ehdottomasti hyödyntää, sillä leikistä on sille monenlaista hyötyä. Leikki on parhaimmillaan hyvää elämänlaatua ylläpitävää toimintaa, se edistää sekä kissan psyykkistä että fyysistä hyvinvointia.

Raapiminen ja kiipeily

Kissat merkitsevät reviiriään raapimalla. Raapimisesta jäävän jäljen lisäksi kissa jättää raapimiskohtaan hajujäljen tassuissa sijaitsevista hajurauhasista. Kissa raapii mieluiten pystysuoria pintoja, mutta voi käyttää kynsiään myös muunlaisiin kohteisiin.

Raapimapuun materiaali kannattaa valita sen perusteella, millaisia pintoja huomaat kissanpentusi muutoinkin kynsivän. Pentua voi rohkaista raapimaan sallittua kohdetta näyttämällä sille esimerkkiä ja nostamalla lempeästi sen tassut pintaa vasten. Myös kissanmintusta, kiipeilyyn kannustavista huiskaleikeistä ja raapimapuun mahdollisille tasoille asetetuista herkuista voi olla hyötyä mielenkiinnon herättäjänä. Oikean paikan raapimisesta voi kissaa myös palkita huomioimalla ja leikittämällä sitä ja tarjoamalla sille makupalan.

Raapimismahdollisuuksia kannattaa tarjota pennulle useissa eri paikoissa asunnossa, näin käyttäytyminen simuloi kissalle luontaista tapaa merkitä reviiriään. Kissa ei varsinaisesti teroita kynsiään raapimalla, mutta raapimisen yhteydessä kynnen vanha kerros irtoaa ja sen alta paljastuu uusi, terävämpi kynsi.

© Jaana Pohjola ja Petra Saarman 2022

Raapimapuuta valitessa kannattaa kiinnittää huomiota myös puun tarjoamiin kiipeilymahdollisuuksiin. Kissalle on välttämätöntä saada käyttää tilaa kolmiulotteisesti ja siksi tukevan raapima/kiipeilypuun lisäksi sille voi tarjota kiipeilymahdollisuuksia myös erillisten, seinille kiinnitettävien tasojen avulla. Kissalle olisi hyvä olla tarjolla myös oma pesä tai useampi lattiatason yläpuolella.

Lepo

On täysin normaalia ja jopa toivottavaa, että kissa nukkuu yli puolet vuorokaudesta. Unen määrään ja tarpeeseen vaikuttavat myös sää, kissan aktiivisuustaso ja tietenkin myös sen ikä - kissanpentu tarvitsee vielä enemmän lepoa kuin aikuinen kissa kehittyäkseen sekä fyysisesti että psyykkisesti tasapainoiseksi. Levon tarpeen tyydyttyminen on erityisen tärkeää stressaavien tilanteiden jälkeen, siksi pennun lepoon kannattaa kiinnittää erityistä huomiota sen kotiutumisen aikana.

Nukkuvaa kissaa kannattaa havainnoida. Seuraa, millaiseen paikkaan se yleensä hakeutuu nukkumaan, missä asennossa se nukkuu ja kuinka usein/paljon se nukkuu. Kun kissa kokee olonsa rennoksi ja turvalliseksi, se nukkuu enemmän kyljellään ja kerällä. Vain tällöin kissa voi nukkua palauttavaa REM-unta, jonka aikana se näkee unia. REM-unen määrää voit arvioida havainnoimalla asennon lisäksi kissan liikehdintää sen nukkuessa. Kissan nukkumista on hyvä seurailla ja pistää merkille muutokset siinä. Muuttuneet nukkumistottumukset voivat kertoa stressistä tai sairaudesta.

Kissa valitsee yleensä nukkumapaikakseen pehmeän alustan. Lisäksi se arvostaa nukkumapaikkaa reilusti lattiatason yläpuolella, mistä se voi hyvin havainnoida ympäristöään. Yleensä kissan suosima lepopaikka on myös lämmin - siksi voitkin löytää kissasi nautiskelemasta levosta saunan lauteilla. Seuraamalla kissan nukkumatottumuksia opit valitsemaan sille mieluisia petejä ja sijoittelemaan ne siten, että kissa varmasti ottaa ne käyttöönsä.

Kissat ovat luonnostaan hämäräaktiivisia eläimiä, mutta vuorokausirytmiin voi jonkin verran vaikuttaa esimerkiksi suunnitelmallisella virikkeiden käytöllä. Jos kissa on arka, mutta hakeutuu nukkumaan samaan sänkyyn ihmisen kanssa, sen kannattaa antaa nukkua siellä. Sosiaalisena tapahtumana tämä voi edistää kissan kesyyntymistä.

Hiekkalaatikkokäyttäytyminen

Kissanpennulle, kuin myös aikuiselle kissalle olisi hyvä varata hiekkalaatikoita talouden kissojen lukumäärän verran plus yksi ekstra. Jos kissa saisi valita, se mielellään valitsisi avolaatikon ja tämä kannattaakin ottaa huomioon laatikoita valitessa - jollei avolaatikon käyttö omistajaa houkuttele, tulee laatikon ainakin olla pinta-alaltaan riittävän suuri. Pennulle kannattaa valita syntymäkodissa käytetyn kaltaista kissanhiekkaa, tämä edesauttaa toivotunlaisen hiekkalaatikkokäyttäytymisen vakiintumista myös uudessa kodissa. Pennulle sattuu todennäköisesti vahinkoja, mutta niitä voi ennaltaehkäistä hiekkavalinnan lisäksi myös laatikoiden määrään, malliin ja sijoitteluun panostamalla. On mahdollista, ettei pentu uskalla käyttää laatikkoa, tällöin tilanteen tarkasteleminen kissan

 © Jaana Pohjola ja Petra Saarman 2022

näkökulmasta on erityisen tärkeää: Onko laatikkoon helppo kulku sekä sisään että ulos? Onko vessa riittävän yksityinen mutta kuitenkin sellainen että ympäristön tarkkaileminen on mahdollista? Onko vessasta pakoreittiä turvaan? Erityisesti monikissatalouksissa pentu voi kokea joutuneensa vessassa "nurkkaan ahdistetuksi".

Kuten kissan lepoa, kannattaa myös sen hiekkalaatikkokäyttäytymista havainnoida. Mitä pitempään kissa viettää aikaansa laatikossa tai sen välittömässä läheisyydessä, sitä huonommaksi kissa laatikon kokee. Se saattaa pidätellä ja empiä tarpeiden tekemistä, ravata edestakaisin sisään ja ulos laatikosta, jäädä tutkimaan tarpeitaan pitkäksi aikaa tai peitellä tarpeitaan laatikon ulkopuolella. Nämä merkit kannattaa tunnistaa, sillä ne usein enteilevät tarpeiden tekoa ei-toivottuihin paikkoihin. Ongelmat laatikon käytössä voivat olla myös merkki stressistä muuttuneissa tilanteissa tai sairauden/kivun seurauksena. Hyväksi kokemassaan laatikossa kissa käy toimittamassa tarpeensa siististi ja nopeasti.

Laatikoiden lukumäärällä on oleellinen vaikutus niiden käyttöön, sillä valinnanmahdollisuus edesauttaa luontaisen merkkailukäyttäytymisen toteutumista ja toisaalta vessat pysyvät siistimpinä, kun tarpeiden teko jakautuu useampaan paikkaan. Kissalle mieluisaa hiekkaa tulee olla laatikossa reilusti.

Sujuva arki

Palkkiomerkki

Onnistuneen koulutuksen yksi tärkeimmistä kulmakivistä on palkkiomerkin käyttö. Palkkiomerkki toimii lupauksena tulevasta palkkiosta (makupala, leikki, rapsutus tai mikä tahansa muu asia, jonka kissa kokee aidosti tavoittelemisen arvoiseksi). Merkkiä käytetään silloin kun kissa tekee asian, josta haluat sen palkita eli ts. sen käytöksen mitä haluat vahvistaa. Voit käyttää palkkiomerkkinä naksutinta, kielellä naksautusta tai vaikka sanaa "jes". Mitä tahansa merkkiä käytätkin, valitse se niin, että sen käyttö on sinulle luontevaa ja käytä sitä vain tilanteissa, joissa olet aikeissa palkita kissaa.

Palkkiomerkin opettaminen kannattaa, koska silloin ei tule ohjanneeksi kissaa käsillä, vaan antaa kissan itsensä tarjota erilaisia asioita herkun saadakseen. Palkkiomerkin voi opettaa niin, että varaat hyviä herkkuja sen verran kuin kissa innokkaasti haluaa syödä ja sanot palkkiomerkin/naksautat ja annat heti perään namin. Toista tätä, kunnes huomaat että kissa reagoi palkkamerkkiin, eli alkaa odottaa namia palkkiomerkin kuultuaan.

© Jaana Pohjola ja Petra Saarman 2022

Luoksetulo

Voit opettaa kissanpennun tulemaan luoksesi esimerkiksi aina nimensä kuullessaan. Kun yhdistät nimen toistuvasti tilanteisiin, joissa on tapahtumassa jotain kissan mielestä mukavaa, se oppii nopeasti kutsun merkityksen - paikalle kannattaa tulla vikkelästi! Käytä palkkamerkkiä kun kissasi reagoi kutsuun ja huolehdi siitä, että palkinto on sille aina aidosti motivoiva. Nimellä kutsumisen sijaan voit opettaa luoksetulon tapahtuvaksi myös millä tahansa muulla sanalla. Minkä tahansa sanan valitsetkin, omista se ainoastaan tilanteisiin joissa toivon kissan noudattavan annettua ohjetta! Toisin sanoen älä käytä kutsusanaa turhaan.

Käsittelyharjoitukset

On toivottavaa, että kissanpennun käsittelyharjoittelu olisi aloitettu jo sen syntymäkodissa. Kun pentu tällöin kotiutuu uuteen kotiinsa, on pohjalla jo jonkinlainen ajatus siitä että ihmisen kosketus on miellyttävä tai vähintäänkin neutraali asia. Kun käsittelyharjoittelua sitten jatketaan, kannattaa kissalle ensin opettaa, että silittäminen on mukavaa ja sallia se, että pentu saa halutessaan poistua tilanteesta. Minkä tahansa käsittelyn tekeminen väkisin on huono idea - pakottaminen murentaa kissan luottamusta ihmiseen ja tällöin kissasta kasvaa taitava vastustelija, joka on liikkeissään aina ihmistä askeleen edellä. Pennun käsittelyn tulee aina olla ystävällistä ja kun sitä nostellaan, kannattaa se nostaa esimerkiksi ruokakupille tai muuhun kissalle mieluisaan paikkaan. Jos kissa vastustelee nostamista tai väistää lähestyviä käsiä, jätä se rauhaan. On reilua pelata kissan kanssa aina avoimin kortein, älä siis yllätä sitä tai yritä tehdä jotakin siltä salaa.

Kun käsin koskettamisesta edetään hoitotoimenpiteiden harjoitteluun, tulee harjoitukset pilkkoa pieniin palasiin, jotta positiivinen tunnetila edelleen säilyy. Käsin koskettamisesta on luontevaa edetä esimerkiksi harjaamiseen, mikä on kissan mielestä yleensä miellyttävämpää kuin vaikkapa lääkkeen anto. Jotta kissa oppisi hoitotoimenpiteet mielekkäinä, tulee sillä olla harjoitteluun hyvä motivaatio. Ruualla palkitseminen on yleensä käytännöllistä, mutta kissaa voi palkita myös esimerkiksi leikillä. Ensin kissaa harjataan vain pieni hetki, tai kissasta riippuen jopa vain kevyesti kosketetaan harjalla, ja heti tämän jälkeen kissa palkitaan. Pikkuhiljaa harjausaikaa pidennetään.

Siinä missä koirakin, kannattaa myös kissa opettaa omaehtoiseen käsittelyyn. Tämä tarkoittaa yksinkertaisimmillaan sitä, että kissalla on vapaus poistua tilanteesta niin halutessaan, mutta parhaimmillaan omaehtoisuus sisältää myös luvan antamisen käsittelylle. Tämän aikaansaamiseksi kissalle voidaan ensin opettaa nenäkosketus käteen tai sormeen ja tämän jälkeen ketjuttaa hoitotoimenpide nenäkosketuksen jatkeeksi. Nenäkosketus on yleensä melko helppoa opettaa kissalle sen luontaisen puskemistaipumuksen ansiosta. Kun käytät palkkiomerkkiä kissan nenän koskiessa käteen/sormeen ja palkitset sen heti perään, kissa saa yleensä nopeasti ideasta kiinni.

Kissalla on usein tarkat rajat siitä, miten, missä ja kuinka usein/paljon se haluaa tulla kosketetuksi. Kuuntele kissaasi ja kunnioita sen mielipiteitä, jottei käsittelyharjoittelu ottaisi takapakkia hellittelyn vuoksi. On hyvä oppia tunnistamaan oman kissan signaalit siitä että hellyyskiintiö on täyttymäisillään. Näin et kuluta arvokkaita resursseja loppuun ennen aikojaan ja käsittely säilyy kissan mielikuvissa kivana asiana.

© Jaana Pohjola ja Petra Saarman 2022

Kuljetuskoppa

Kissan suhde kuljetuskoppaan on usein ristiriitainen, sillä se on toisinaan uhka ja toisinaan mahdollisuus. Siksi pentu kannattaakin tutustuttaa boksiin jo varhain, mieluiten jo sen syntymäkodissa ja jatkaa boksiin tutustumista ja sinne menemisen harjoittelua pian pennun kotiuduttua. Kuljetuskoppa kannattaa jättää kissan ulottuville muuten vain, jotta se tottuu sen läsnäoloon ja voi käydä omaan tahtiin myös sen sisällä. Parhaimmassa tapauksessa kissa löytää kopasta itselleen mieluisan lepopaikan, mikä osaltaan edesauttaa hyvän asenteen muodostumista koppaa kohtaan.

Kissanpennulle kannattaa tarjota miellyttäviä kokemuksia kuljetuskopasta heittelemällä sinne nameja ja tarjoamalla ruokaa boksin sisälle. Kopan luukku pidetään tällöin auki ja pentu voi aina halutessaan poistua sieltä. Kun pentu hakeutuu mielellään kopan sisälle, voi luukkua alkaa sulkea lyhyiksi ajoiksi. Tässä vaiheessa kannattaa harjoituksia alkaa mieltämään jo pieninä matkoina. Aina kun luukku aukeaa, on kissalle tarjolla juhlava namikattaus tai sille mieluinen leikki. Näin kopasta muodostuu mahdollistaja, jonka avulla pääsee käsiksi mukaviin asioihin. "Matkoja" voi hiljalleen pidentää ja niihin voi myös liittää kopan nostelua ja liikettä, tätä kannattaa aluksi tehdä vain kotona ja yleistää taitoa myöhemmin, kun toivotunlainen asenne ja toiveikkuus koppaa kohtaan on jo vahva.

Kun myöhemmin kissaa joudutaan viemään kopassa myös mahdollisesti ikäviin paikkoihin, kuten eläinlääkäriin, on kissan helpompi sietää tämä päämäärien vaihtelevuus kuin se että itse koppa on toisinaan ikävä ja toisinaan mukava. Siksi omaehtoisuudella on myös kuljetuskoppatreenissä suuri merkitys.

Ulkoilu ja valjaisiin totuttaminen

Kissa on hyvin aktiivinen eläin, joka kaipaa kissamaista puuhaa ja ulkoilua. Vapaana ulkoileminen on kissalle kuitenkin suuri turvallisuusriski ja siksi onkin suositeltavaa totuttaa kissanpentu jo varhain valjaisiin sekä hihnassa liikkumiseen. Toinen vaihtoehto kissan turvalliselle ulkoiluttamiselle on ulkotarha.

Ulkoilusta muodostuu helposti kissalle sen päivän suurin kohokohta ja siksi on tavallista, että kissa alkaa vaatia sitä aina vain sitkeämmin. Siksi onkin hyvä huolehtia siitä, että kissan elämässä on myös muuta sisältöä ja yhteistä tekemistä omistajan kanssa. Ruokavirikkeet, leikkihetket ja sosiaalinen kanssakäyminen ihmisten ja lajitovereiden kanssa tarjoavat kissalle tervetullutta aktivointia

 © Jaana Pohjola ja Petra Saarman 2022

myös sisällä ja näitä mukavia tekemisiä kannattaakin ajoittaa ulkoilun perään, jotta myös sisälle tulon arvo pysyisi yllä ja kotona odottaisi aina jotain kivaa. Näin omasta kodista ei muodostu ankea vankila, vaan pikemminkin hauska viihdekeskus.

Pennun valjaisiin totuttamisen voi aloittaa heti kun käsittely muutoin sujuu. Kissaa voi palkita valjaita puettassa ja riisuttaessa tai pukea ne sille ylle esimerkiksi ruokailun tai leikin ajaksi. Valjaita kannattaa pitää kissalla ensin vain pieniä hetkiä kerrallaan ja antaa sen vaiheittain tottua päällä olevaan "vaatteeseen".

Yleensä kissanpentu tottuu valjaisiin helposti, mutta hihnassa kulkeminen voi olla pennulle vaikeampi taito opittavaksi. Usein kissa säikähtää hihnaan törmäämistä eli sen aiheuttamaa liikkeen rajoittumista, mikäli tilannetta ei ole sille ensin positiivisessa valossa esitelty. Tämä onnistuu parhaiten niin, että hihnan aiheuttamaan paineeseen tutustutaan ensin kotioloissa - tämä on myös tärkeä turvallisuustekijä, sillä pelästyessään kissa on mestari kiemurtelemaan ulos valjaistaan. Toteuta harjoitus niin, että aiheutat ensin itse hihnalla kevyen tuntuman kissaan ja heti perään palkitset sen. Palkitessa tulee myös paineen hihnasta hellittää. Toista tätä useita kertoja ja kun huomaat kissan suhtautuvan paineen tunteeseen positiivisella odotusarvolla, voit lisätä hihnan paineeseen myös hieman vetoa. Vedä kissaa hihnasta kevyesti ja kun se lähtee liikkeelle hihnan suuntaan, palkitse se heti.

Ulkomaailmaan tutustuessaan kannattaa kissanpennulle tarjota mahdollisuus paeta omaan kuljetuskoppaan mikäli se säikähtää jotakin. Kun tuttu boksi kulkee matkassa mukana, säilyy pennun turvallisuuden tunne ja se on näin myös rohkeampi tutustumaan ympäristöönsä.

Pennun kanssa kannattaa lähteä ulkoilemaan vasta kun sillä on täysi rokotussuoja.

Mitä jos pentu on tuhma?

On normaalia, että kissanpentu tekee ihmisen mielestä ei-toivottuja asioita. Kissa on utelias ja aktiivinen eläin, joka pitää hauskaa itseään toteuttamalla esimerkiksi huonekasveja tonkimalla tai verhoissa kiipeilemällä. Kissanpennun rankaiseminen ei ole suositeltava tapa kitkeä ei-toivottuja käytöksiä. Rankaiseminen on pennun kannalta epäreilua ja murentaa sen luottamusta ihmiseen. Se ei pysty mitenkään ennakoimaan sitä, onko ihminen lähestymässä hyvin vai huonoin aikein. Tämän lisäksi rankaisu on tehoton koulutustapa kaikkien eläinten koulutuksessa, sillä se ei vaikuta mitenkään alkuperäiseen tarpeeseen tehdä jotakin asiaa.

Ei-toivotun käytöksen voi keskeyttää positiivisesta esimerkiksi kutsumalla kissa luokse ja tarjoamalla sille tilalle jotain muuta, sen tarpeita vastaavaa tekemistä. Positiivinen vuorovaikutus lisää kissan oma-aloitteisuutta ja kasvattaa sen itseluottamusta.

Joskus kissa turhautuu vaikka omistajan tarkoitus olisi hyvä. Esimerkiksi lintujen katselu ikkunasta voi olla todella mielekästä, mutta samalla turhauttavaa. Turhautuminen tarkoittaa sitä, että kissa haluaisi tehdä jotakin, mutta tekemiselle ilmenee este. Esimerkiksi linnut ikkunan ulkopuolella

 © Jaana Pohjola ja Petra Saarman 2022

houkuttelevat kissaa hyökkäämään, mutta lasi estää hyökkäyksen. Kissasta riippuen turhautuminen voi purkautua heti, joko vieressä olevaan ihmiseen tai toiseen kissaan, tai turhautuminen voi jäädä kytemään ja ilmetä vasta myöhemmin erilaisina stressioireina.

Osa kissoista ilmentää stressiä erittäin aktiivisesti. Ne huutavat, hyökkäilevät ja osoittavat hyvin avoimesti, jos eivät ole tyytyväisiä tilanteeseen. Tällaiset kissat ovat hyvin reippaita ja siksi niiden persoonallisuus tulee myös esille. Aktiiviset kissat vaativat omistajiltaan toimia pysyäkseen tyytyväisinä – liian tylsä ja muuttumaton ympäristö voi puuduttaa ja kun tällainen kissa turhautuu, asunto ja kämppikset voivat kärsiä.

Tekemistä pennuille

Aktiivinen kissa nauttii toiminnallisuudesta. Jos mielekästä tekemistä ei järjesty talon puolesta, kissa järjestää sitä itse. Parin minuutin aivojumppa ja virikkeiden tarjoaminen väsyttävät kissaa tehokkaasti. Kissat nauttivat ongelmanratkaisutehtävistä ja suurin osa niille suunnitelluista virikeleluista onkin aivan liian helppoja. Kouluttaminen on myös rahan kannalta hyvä tapa antaa karkkia aivoille, kun kerran opittu ruokalabyrintti ei pölyynny kaapin päällä.

Virikkeet

Virikkeiden tarkoituksena on lisätä kissan hyvinvointia, ja siksi ne tuleekin aina suunnitella niin, että niiden käyttö perustuu omaehtoisuuteen ja että niiden parissa touhuaminen tuottaa kissalle mielihyvää.

Kaikille kissoille sopiva virikeryhmä on ruokintavirikkeet. Kissalle ruoka on yksi tärkeimmistä asioista elämässä, eikä vapaa tai vaivaton ruokinta herätä kissassa pelkkää kiitollisuutta. Kissan luontainen aktiivisuus on vahvasti sidoksissa ruokailuun, koska sen on tehtävä ankarasti töitä saaliinsa eteen. Omalle kissalle sopivat ruokintavirikkeet löytää kokeilemalla, mutta ennen kokeilua voi oman kissan mieltymyksiä pohtia: Pitääkö kissani tonkimisesta? Entä nauttiiko se jahtaamisesta? Haluaako se ruokailla piilossa vai näkösällä? Mitä tahansa kokeiletkin, muista vertailla eri variaatioiden vaikutuksia - niissä saattaa olla eroja paljon enemmän kuin äkkiseltään arvaisi! Ruokintavirikkeiden käytöstä voi myös löytää avun moneen ongelmaan. Arka kissa voi oppia virikkeiden avulla ottamaan tilaa haltuun reippaammin, yöllä valvottavalle kissalle maistuu uni paremmin kun sillä on päiväsaikaan mukavaa kiirettä ja myös kissojen tutustuttamisessa ruokavirikkeistä on hyötyä.

Parhaimmillaan virikkeet ovat vaihtuvia ja kiinnostavia, jopa kausiluonteisia, ja niiden mielihyvävaikutuksen huomaa sekä virikkeellistämisen aikana että sen jälkeen. Ruokavirike tai leikkihetki tuottaa kissalle hyvää oloa pidemmäksi aikaa ja tämä voi näkyä esimerkiksi unen laadun paranemisena tai turhautumisen vähenemisenä. Koska kissoilla on hyvä hajuaisti, kannattaa myös tämä huomioida ja hyödyntää virikkeitä suunnitellessa. Usein kissoilla on arjessaan melko vähän mahdollisuuksia

hajuaistin tehokkaaseen hyödyntämiseen ja siksi erilaisiin hajuihin tutustuminen toimiikin kissoilla erinomaisena virikkeenä. Tarjoa kissallesi erilaisia hajuja (kissanminttu, matatabi, saaliseläinten hajut, ulkoa tuodut asiat, erilaiset ruuat jne.) haisteltavaksi ja seuraa miten se niihin reagoi!

Leikki

Leikkiminen on sekä pennuille kuin aikuisille kissoille tärkeää hyvinvointia ja elämänlaatua ylläpitävää toimintaa. Se harjoittaa kissan motoriikkaa ja kognitiivista puolta sekä parantaa sosiaalista yhteenkuuluvuutta ihmisen tai toisen kissan kanssa leikkiessä. Leikki on osa saalistuskäyttäytymistä, joten sekin liittyy ruokaan. Sopiva hetki leikille onkin juuri ennen ruoka-aikaa.

Lelujen kanssa leikkimistä on helppo havainnoida. Usein kissa innostuu pienistä leluista ja nopeista liikkeistä poispäin. Vaikuttaa myös siltä, että hajoavat tai käytössä muuttuvat lelut innostavat kissoja leikkiin – näissä kannattaa varmistua siitä, että lelu on turvallinen. Mitä nälkäisempi kissa on, sitä suuremmalla lelulla se leikkii ja päin vastoin; mikäli kissa ei ole innokkain mahdollinen leikkijä, kannattaa leikitys aloittaa todella pienellä lelulla.

Temppukoulutus

Kissa oppii nopeasti vaikka mitä temppuja, jos vain palkkaus (eli motivaatio) on kunnossa. Kissan kanssa tulee nopeasti mielikuvitus vastaan - mitä kaikkea vielä voisin sille opettaa? Helppoja harjoituksia joista aloittaa ovat mm. palkkamerkin opettaminen, kohdetyöskentely sekä tassun anto.

Kissaa kouluttaessa kannattaa pitää maltti matkassa ja välttää houkutusta ohjata kissaa liiaksi herkkujen avulla. Kun kissa oppii itse tarjoamaan käytöksiä houkutelluksi tulemisen sijaan, sen rooli oppijana on aktiivisempi ja se joutuu aidosti käyttämään omaa, erinomaisen hyvää ongelmanratkaisukykyään.

© Jaana Pohjola ja Petra Saarman 2022

Lopuksi

Pentuaika on lyhyt ja korvaamaton ajanjakso! Siitä kannattaa nauttia täysin siemauksin ja avoimen uteliaasti tutustua oman kissanpennun sielunmaisemaan ja mieltymyksiin. Kun annat pennun kasvaa rauhassa maailmaan pikkuhiljaa tutustuen ja uusia taitoja omaksuen, et tule tehneeksi hätiköityjä ratkaisuja, joita saattaisit jälkikäteen katua. Moni asia korjaantuu itsestään ilman toimenpiteitä kun tuet kissanpennun normaalia luontaista kehitystä etkä odota siltä liikoja.

Onnellisia pentuhetkiä yhdessä uuden perheenjäsenesi kanssa!

© Jaana Pohjola ja Petra Saarman 2022